

ВЗАЄМОДІЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗІ ШКОЛОЮ:

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ НАВЧАННЯ

*Інноваційна
школа*

УДК 37.062

*Особливістю сучасності є те,
що людина, щоб реалізуватися в суспільстві,
повинна вчитися практично все життя.
Ми вчимося, щоб навчати інших...*

З особливостями роботи навчального закладу в умовах експериментального педагогічного дослідження, метою, завданнями, побудовою алгоритму цієї роботи пропонуємо познайомитися через статті, підготовлені вчителями-інноваторами для використання в практичній діяльності працівниками освіти та всіма, хто зацікавлений у розвитку та зміцненні вітчизняної освітньої галузі. Необхідність та актуальність педагогічного нововведення полягає у розробленні та апробації інноваційного механізму взаємодії „школа – вищий начальний заклад”. Це максимально оптимізує формування практичних знань, умінь і навичок студентів; розширить можливості соціалізації учнів, забезпечить наступність між загальною та вищою освітою.

Ключові слова: експериментальне педагогічне дослідження, нововведення, інноваційний механізм взаємодії „школа – вищий навчальний заклад”, гіпотеза, наукова новизна.

**Тамара
КРИК**

Директор спеціалізованої школи № 91 Шевченківського району м. Києва, відмінник освіти України

Актуальність інноваційної політики в освітній сфері, переведення системи освіти на інноваційний шлях розвитку зумовлюють запровадження в навчальних закладах передових педагогічних технологій у навчально-виховний процес, що сприятиме пе-

реведенню закладів освіти з режиму функціонування в режим постійного розвитку, забезпечуватиме суттєве зростання професійної майстерності педагогічних працівників, підвищуватиме якість опанування учнями знань, практичних умінь та навичок.

Школа №91 – має статус спеціалізованої з поглибленим вивченням інформатики з 2006 року, тому мета інноваційної діяльності визначилась як впровадження новітніх інформаційних технологій, створення комфортних умов для всебічного розвитку кожної дитини, яка йде в ногу із суспільством, володіючи сучасними комп'ютерними засобами.

Один із педагогів-науковців Г. Сиротенко стверджує: *„Сьогодні освіта постанала перед альтернативою: або зробити відчайдушний, рішучий стрибок на підніжку останнього вагону потягу, що швидко прямує в новий світ високих технологій та інноваційного розвитку, або залишитися на пероні науково-педагогічної відсталості”*.

Об'єктом дослідження постали нові стратегії навчання – інформаційні технології. Мета дослідження – формування принципово іншого образу школи, школи майбутнього, яка б створила для кожної дитини ресурс її особистісного розвитку, підтримала б бажання вчитися оцінювати досягнення, а не помилки. Основною формою організації інноваційної діяльності є **педагогічний експеримент** – метод дослідницько-педагогічної діяльності, який передбачає істотні зміни у змісті, формах і методах роботи з метою підвищення їхньої ефективності. Інноваційний педагогічний експеримент виконує не лише оцінну, а й прагматичну (вивчення умов упровадження інно-

вацій) та прогностичну (визначення перспектив розвитку нововведень) функції. Необхідна умова доказовості педагогічного експерименту – наявність програми і методики його проведення. Навчально-виховне нововведення – інформаційні технології – пройшло декілька етапів: *обґрунтування* доцільності й можливості нових досліджень; *побудови гіпотези*, в якій прогнозовані пози-

Підготовка до ДПА з інформатики

Intel. Навчання для майбутнього

Шкільний конкурс юних талантів

Творчість школярів у пісочковій анімації

Український науковий антарктичний центр

тивні й негативні наслідки; *здіяння експериментальних і контрольних об'єктів* із вказівкою ступеня їхньої репрезентативності (показовості), специфіки, а також порівнянності; *результативність* – моніторинг якості освіти учнів з базових дисциплін.

Згідно з технологією сучасного дослідника проблем управління Ф. Гельфера, інноваційна діяльність може розгортатися за однією з таких моделей: „Наказ”, „Щеплення”, „Впровадження”, „Зрощування” та „Вирощування”. За останнім типом побудована інноваційна діяльність СШ №91, а саме „ініціатор нововведення не розглядає свою ідею як остаточну, завершену, а організовує спільне з колегами розроблення потрібної навчально-виховного закладу ідеї проекту інноваційних дій”.

Перед вчителями-першопрохідцями Зброцькою О.М., Головко Л.Ю., Колесник В.М., Легкодух Т.М. було поставлено ряд завдань: апробація та опрацювання основних навчальних матеріалів, напрацювання методичних розробок уроків, опанування запропонованого комп'ютерного програмного забезпечення з метою підтримки вивчення основних предметів.

Метою введення курсу інформатики з 1-го класу є:

1. Формування у школярів інформаційної культури; інтелектуального розвитку, творчої активності, підготовки їх до

праці та свідомого вибору професії; уявлень про основи алгоритмізації, програмування та інформаційно-комунікаційних засобів; уявлень про етапи розв'язування задач на комп'ютері, побудову їх математичних моделей і вироблення вмінь користуватись комп'ютером для розв'язання задач, умінь самостійно набувати і застосовувати знання, користуватися основними складовими базового і прикладного програмного забезпечення;

2. Роз'яснення ролі інформатики та комп'ютерної техніки в розвитку суспільства і прискоренні науково-технічного процесу;
3. Ознайомлення з основними поняттями і методами розроблення програм мовами програмування високого рівня; з новими галузями застосування комп'ютерної техніки, її роллю в розвитку суспільства.

При цьому учні повинні не тільки досягти результатів навчання, передбачених державною програмою, але й оволодіти відповідними знаннями, вміннями та навичками на більш високому рівні, що характеризується, в першу чергу, здатністю розв'язувати більш складні, нестандартні завдання з різних галузей знань. Основною родзинкою нововведення стало те, що навіть курс інформатики початкової школи „Сходинок до інформатики” надав значної методичної підтримки предметам основного циклу

Привітання з 75-річчям школи заступника директора Департаменту освіти і науки, молоді і спорту КМДА Челомбійсько В.Ю.

Ювіляру від ТСО Шевченківського району та міста Києва

Шкільний музей 40-ї Армії відвідав голова КМДА Олександр Попов

навчального плану. Це стало поштовхом для активного використання інтерактивних комп'ютерних можливостей на різних уроках. Вчителі-предметники різних дисциплін (як технічного, так і гуманітарного напрямку) почали освоювати та використовувати на своїх уроках засоби навчання, які дає комп'ютеризація школи. При проведенні уроків комбінованого типу постійно використовувались комп'ютерні технології та мультимедійний комплекс для засвоєння та закріплення знань міжпредметних зв'язків, глобальна мережа Інтернет, презентації у вигляді слайдів для візуального засвоєння теми, розповідь учителя та базові знання учнів з різних предметів. Це істотно вплинуло на саму партитуру уроку.

Актуальною стала **зміна режисури уроку**. Тепер:

1. Учні не тільки слухали розповідь учителя, а й активно співпрацювали з ним, висловлювали свої думки, ділилися власним досвідом.
2. Учитель пропонував свою точку зору з позиції наукового знання (доступ до Інтернет). Не примушував дітей схилитися тільки до своєї точки зору.
3. Більше часу виділялось на розвиток критичного мислення школярів, тобто на формування вміння самостійно аналізувати інформацію (інтерактивна дошка).

Обрана спеціалізація навчального закладу відкрила значну кількість можливостей взагалі:

1. Оптимізація внутрішнього контролю навчального закладу.
2. Створення умов для експериментально-пошукової діяльності педагогічних працівників, для самоосвіти і самовдосконалення.
3. Інтеграція навчання.
4. Експериментально-пошукова, творча, дослідницька робота учнів.
5. Оптимізація роботи соціально-психологічної служби.

6. Вивчення стану здоров'я та фізичного розвитку дітей, оптимізація роботи медичної служби закладу.
7. Забезпечення координаційних зв'язків з батьками, громадськістю, вузами-партнерами в освіті тощо.
8. Різномісність, орієнтація на розвиток усіх здібностей учня через систему виховної роботи.

Підвищений інтерес до названих можливостей пояснюється багатьма причинами, але здебільшого – запровадженням державного освітнього стандарту в кожній галузі, необхідністю визначення у зв'язку з цим рівня та якості підготовки учнів і узгодження їх з єдиними обов'язковими для всіх вимогами цього стандарту, а особливо – це наступність у навчанні (координаційні заходи з вузами-партнерами).

Відсторонитися від вирішення цих питань наш навчальний заклад не зміг. Маючи попередній досвід експериментальної роботи за погодженням з Інститутом інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова, на виконання наказу Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської адміністрації від 20.05.2011 року № 141, розпочалося нове педагогічне дослідження **„Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх учителів інформатики”** (термін 2011-2016 рр.).

Адже, останнім часом в Україні на державному рівні посилилась увага до проблеми поліпшення якості освіти, виведення її на рівень кращих світових стандартів. У Західній Європі проводиться активна політика формування єдиного європейського простору, що стало генеральною ідеєю, навколо якої вибудовувалася сучасна стратегія освіти. Згідно зі світовими освітніми стандартами і євроінтеграційними перспективами України необхідні системні зміни процесу навчання школярів, зумовлені соціокультурними чинниками, що визначають сучасну якість освіти

та необхідні зміни професійно-педагогічної діяльності вчителя взагалі, і вчителя інформатики зокрема.

У зв'язку з цим поновому ставиться питання про професійну підготовку вчителя. Особливість педагога, його професійна компетентність, соціальна зрілість і духовне багатство в цей час виявляються найважливішими умовами забезпечення ефективності процесу навчання і виховання. Необхідні зміни у підготовці до професійної діяльності вчителя зручно показати *через зміну його функцій:*

- орієнтація педагогічних цілей на самореалізацію учня і визначення результату освіти через компетентність випускника;
- включення до змісту освіти навчального матеріалу самостійно визначеного і запропонованого учнями;
- зміна характеру взаємодії майбутнього вчителя і учнів, пов'язаної з діяльністю студента, спрямована на розвиток учня;
- розширення освітнього середовища школи і пошук партнерів, які виступають суб'єктами освіти підростаючого покоління;
- зміна оцінювання досягнень, що вимагає від учителя вмінь діагностики й гнучкого коригування педагогічного процесу;
- готовність майбутніх вчителів до змін у професійно-педагогічній діяльності.

Виступ викладача Інституту інформатики перед учнями 11 класу

Виступи учителів інформатики школи №91 та викладачів Інституту інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова на розширеному засіданні педради

Перед учнями 10 класу виступає доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова Сергієнко Володимир Петрович

Тестування для учнів 9 класу проводить викладач Інституту інформатики

Діаграма 1

Кроки щодо євроінтеграції

1. Створення навчально-методичного центру підготовки фахівців з європейськими стандартами – осередку центру на базі спеціалізованої школи №91 I-III ступенів з поглибленим вивченням інформатики.

2. Методична і науково-дослідна підготовка майбутніх вчителів інформатики забезпечується:

- навчально-методичними класами;
- бібліотекою за напрямками підготовки майбутніх вчителів інформатики;
- науково-технологічною базою для проведення студентами та учнями наукових досліджень і педагогічної практики.

Педагогічна рада. Молоді спеціалісти школи

Проблема підготовки школярів з інформатики існувала й існує не тільки в Україні. У більшості розвинутих країн Заходу упродовж тривалого часу здійснюється пошук шляхів підготовки молоді до професійної діяльності. Цими питаннями стурбоване не тільки педагогічне співтовариство, а й держава. Розуміючи значення інформатичної освіти, багато держав виділяють на її розвиток значні матеріальні ресурси, а також створюють умови, що стимулюють бізнес до підтримки такої освіти на основі дотримання демократичних цінностей розвитку країни. У багатьох країнах розробляються комплексні програми інформатичної освіти. Так в США, Канаді та більшості європейських держав пішли шляхом створення спеціальних центрів підготовки кадрів, на базі яких проходить не тільки перепідготовка кадрів для підприємств і навчання безробітних, але й навчання школярів у рамках інформатичної освіти. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати обладнання, яким оснащені такі центри і змінювати його у разі необхідності і появи нових технологій у промисловості.

Переважна більшість програм базової підготовки вчителів середніх шкіл в Європі організована у межах ще одного з варіантів національної моделі – „двофазній” моделі.

У „двофазній” моделі теоретична підготовка майбутніх учителів зосереджується у вищому на-

вчальному закладі (перша фаза), а практична підготовка переноситься в школу й спеціальні регіональні центри (друга фаза). Під час другої фази відбувається об'єднання практичної роботи в школі, де вивчаються методики викладання спеціальних дисциплін і питань психолого-педагогічної підготовки. Статус повноправного вчителя присвоюється лише після успішного завершення другої фази навчання, захисту диплома й складання державного іспиту (Діаграма 1).

Інститут інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова має достатні кадрові і наукові можливості для освоєння і впровадження фундаментальних методологічних напрацювань у сфері європейської педагогічної освіти (наукове співробітництво з провідними науковцями і науковими школами п'яти західноєвропейських країн). Однак, для функціонування основних моделей інтеграції України в освітній простір Європи на сучасному етапі надзвичайно необхідним є запозичення або впровадження закордонного досвіду, тих або інших інновацій у сфері педагогічної підготовки вчителів на Заході. І найзначнішим кроком у цьому напрямі є створення осередку (Центру) на базі спеціалізованої школи №91 І-ІІІ ступенів з поглибленим вивченням інформатики Шевченківського району м. Києва, де розпочато *створення умов для методичної і науково-до-*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ВІДПОВІДНО ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність інноваційної системи підготовки майбутніх учителів інформатики відповідно до європейських стандартів та визначити її вплив на профільну підготовку учнів — **мета дослідження**.

Механізм забезпечення реалізації взаємодії *школа* — *ВНЗ* з удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів інформатики в умовах навчально-виховного процесу загальноосвітнього навчального закладу — **предмет дослідження**.

Об'єктом дослідження є система підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах профільного навчання школярів.

Визначено і терміни реалізації 2011-2016 рр.:

1. Діагностичний етап (травень — листопад 2011 р.).
2. Прогностичний етап (2011-2012 рр.).
3. Організаційний етап (2011-2012 рр.).
4. Практичний етап (2012-2014 рр.).
5. Узагальнюючий етап (2015-2016 рр.).

Створено осередок методичної науково-дослідної підготовки майбутніх вчителів інформатики у складі 6 осіб:

- Сергієнко В.П. — професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Франчук В.М. — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Умрик М.А. — старший викладач „Теорії основ інформатики”, кандидат педагогічних наук Інституту інформатики НПУ ім. М.П. Драгоманова;
- Крик Т.М. — директор СШ № 91, відмінник освіти України;
- Радченко В.В. — заступник директора з навчально-виховної роботи СШ № 91, вчитель інформатики;
- Рашковська І.В. — практичний психолог-методист, старший викладач кафедри „Педагогічна майстерність” НПУ ім. М.П. Драгоманова, заслужений працівник освіти України.

Проведено:

- **роз'яснювальну роботу** серед учнів, батьків, педагогічних працівників шляхом організації круглих столів, батьківських зборів та засідань методичної ради „Пізнання” про напрямок профільного навчання у старшій школі — інформаційно-технологічний;
- **психолого-педагогічний моніторинг** з метою професійного самовизначення старшокласників (анкета складена за матеріалами навчального посібника Шапарь В.Б. „Психодіагностика груп та колективів”. Ростов-на-Дону, Фінекс. — 2006);
- **школа є базою для проходження студентами Інституту інформатики педагогічної практики**. Результативність цієї діяльності: 4 випускників — учителів інформатики СШ № 91, а 2 продовжують працювати вже викладачами названого вузу, навчаючись в аспірантурі. Майбутній учитель має відрізнитися досконалим володінням широкого спектру існуючих інструментів та технологій електронного навчання незалежно від спеціальності. Основним принципом формування майбутнього вчителя з високим рівнем інформаційної культури є його фундаментальна практика підготовки на базі загальноосвітнього навчального закладу, що має керуватися гаслом: „Розкажи мені — я зрозумію, дай спробувати — і я навчусь”;
- **реалізація Програми „Обдарованість”**. Під керівництвом наукових керівників (викладачів вузу), педагогів школи за 3 роки педагогічного дослідження переможцями I етапу МАН стали 9 учнів, а II етапу — 3 учні, олімпіад II етапу — 4, III етапу — 2, IV етапу — 1.

Педагоги школи – учасники V Міжнародної науково-практичної конференції, 29 березня 2013 року

Випускники вітають гостей урочистого зібрання

Директор Київської французької школи п. О.Неделек – активний учасник конференції

слідної підготовки майбутніх вчителів інформатики (див. вріз). До таких умов слід віднести створення та укомплектування:

- науково-методичних приміщень;
- бібліотеки за напрямком підготовки майбутніх вчителів інформатики;
- методичного класу;
- науково-технологічної бази для проведення студентами та учнями наукових досліджень і педагогічної практики. (див. вріз „Кроки щодо євроінтеграції”).

Практичне втілення нововведення (1 рік реалізації): розширені засідання педагогічних рад із залученням представників вузів – партнерів, щоквартальні засідання кафедри інформаційно-математичної освіти, моніторингові дослідження стану впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, участь у міських, районних семінарах і міжнародному форумі фахівців у галузі освітніх вимірювань Драгоманівського університету та міжнародної організації TEMPUS, у Педагогічному марафоні „Інновації. Світ навчання” за ініціативою управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації (начальник управління Є.В. Ярова).

Знаковою подією для колективу є участь 29 березня 2013 року в V Міжнародній науково-практичній конференції „Науково-методичні засади управління якістю освіти у вищих навчальних закладах”.

Організація та проведення засідання секції „Інноваційні технології навчання в умовах євроінтеграції освітніх систем” покладено на педагогів школи. Поділитися своїми надбаннями, запропонувати шляхи співробітництва в галузі освіти з вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами, презентувати роль вчителя не тільки як педагога, а і як науковця – завдання учасників* конференції: Радченко В.В. – заступника директора з начально-виховної роботи; Зброцької О.М., Головки Л.Ю., Бондар І.Л., Олексієвця Д.О., Колесник В.М. – вчителів інформатики, Рашковської І.В. – практичного психолога школи, Корчак Т.Р. – вчителя математики, Неделек О. – директора Київської французької школи (міцні та дружні зв'язки поєднують ці навчальні заклади упродовж 3-х років) та його заступника Кудряшю Ю.В.

Підтвердженням цієї діяльності є слова Кіплінга: „Освіта – найвеличніше із земних благ, якщо вона найвищої якості. Інакше вона абсолютно непотрібна”.

* З їх виступами знайомтеся у цьому числі журналу

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Ващенко Л. Зміст і структура інноваційного педагогічного процесу // Управління освітою. – 2005. – № 2, січень. – С. 4 - 6.
2. Даниленко Л. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній освіті // Управління освітою. – 2001. – № 3, лютий. – С. 8 - 9.
3. Заявка та програма експериментального педагогічного дослідження „Взаємодія загальноосвітнього та вищого навчального закладів з удосконалення підготовки майбутніх вчителів інформатики” // Наказ ГУОН виконавчого органу Київської міської адміністрації №141 від 20.05.2011.
4. Лавриченко Н. Модернізація змісту базової освіти у загальноєвропейських країнах // Директор школи. – 2004. – № 12, березень. – С. 22 - 25.
5. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад // Наказ МОН України № 114 від 20.02.2002, зі змінами №1054 від 23.11.2009.
6. Положення про здійснення інноваційної освітньої діяльності // Наказ МОН України № 522 від 07.11.2000.
7. Сиротенко Г. Інноваційний потенціал освіти: досягнення на тлі проблем // Управління освітою. – 2004. – №20, жовтень. – С. 4 - 5.

Тамара Крик

Взаимодействие высшего учебного заведения со школой: обеспечение преемственности обучения

С особенностями работы учебного заведения в условиях экспериментального педагогического исследования, целью, задачами, построением алгоритма этой работы предлагаю познакомиться в статьях, подготовленных учителями-инноваторами для использования в практической деятельности работниками образования и теми, кто заинтересован в развитии и укреплении отечественной образовательной отрасли.

Необходимость и актуальность педагогического нововведения состоит в разработке и апробации инновационного механизма взаимодействия „школа – высшее учебное заведение”. Это максимально оптимизирует формирование практических знаний, умений, навыков студентов, расширит возможности социализации учеников, обеспечит преемственность между общим и высшим образованием.

Ключевые слова: экспериментальные педагогические исследования, нововведения, инновационный механизм взаимодействия „школа – высший учебное заведение”, гипотеза, научная новизна.

Тамара Крик

Cooperation of higher educational establishment with school: providing continuity of teaching

The article highlights special features of work of the educational institution under conditions of experimental teaching research work, its purpose, tasks and construction of the algorithm of this work.

The author suggests reading the articles prepared by teachers-innovators for educators and individuals who are interested in the development and strengthening of our national educational system. The necessity and actuality of the pedagogical innovation is in developing and piloting innovative mechanism of „school – university” interaction. It will optimize the formation of students’ knowledge and practical skills; it will expand opportunities for students’ socialization and provide continuity of secondary and higher education.

Key Words: experimental teaching research, innovation, innovative mechanism of „school – university” interaction, hypothesis, science novelty.